

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Mgr Jie Bai

Podstawowe dane osobowe recenzenta

dr hab. Małgorzata Ratajczak

Kraków, 10 lutego 2020r.

Dziedzina: sztuki muzyczne,

Dyscyplina: wokalistyka

Akademia Muzyczna w Krakowie

Zlecniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi , pismo J.M Rektora Akademii Muzycznej im. G. i K Bacewiczów w Łodzi prof. dr hab. Cezarego Saneckiego z dn. 8 stycznia 2020r. Zlecenie przyjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 r. tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr. 65, poz.595 wraz ze zmianami Dz. U. Nr. 164 z dnia 27 lipca 2005. poz. 1365, art. 18 ust. 2pkt. 1i.2).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi z dn. 27 czerwca 2017 roku w sprawie:

- przyjęcia tematu i koncepcji pracy doktorskiej
- wszczęcia na wniosek mgr Jie Bai (z dnia 27 czerwca 2017r.) przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka

Uchwały nr 25/IV/2016/2017 przewody Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego w Łodzi z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie:

- wyznaczenia na promotora w przewodzie , prof. dr hab. Beaty Zawadzkiej - Kłós;

Uchwały nr 26/IV/2016/2017 przewody Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego w Łodzi z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta w przewodzie w mojej osobie

Uchwały nr 27/IV/2016/2017 przewody Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego w Łodzi z dnia 27 czerwca 2017 w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta w osobie prof. dr hab. Grażyny Flicieńskiej – Panfil

W świetle ustawy z dnia z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65, poz.595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17 sierpnia 2005r., tekst jednolity art.6 ust.1,3), Rada Wydziału posiadała

uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady Wydziału prof. dr hab. Urszulę Kryger, pisma z dnia 29 czerwca 2017 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgr Jie Bai pt. ***Tematyka miłości w polskiej i chińskiej pieśni artystycznej*** została dołączona następująca dokumentacja:

- Uchwała Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu promotora pracy doktorskiej w osobie prof. dr hab. Beaty Zawadzkiej Kłós
- Uchwała Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi o wyznaczeniu recenzenta pracy doktorskiej w mojej osobie
- Uchwała Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego Akademii Muzycznej w Łodzi o wyznaczeniu recenzenta pracy doktorskiej w osobie prof. dr hab. Grażyny Flicinińskiej - Panfil
- 1 egzemplarz pracy doktorskiej
- 1 egzemplarz dorobku artystycznego kandydatki

Podstawowe dane o kandydatce

Jie Bai urodziła się w Taiyuan, w regionie Shanxi. Swoją muzyczną przygodę rozpoczęła w wieku 9 lat śpiewając w chórze *Little Yellowbird Chorus* z którym to w 1997 r. zdobyła Główną Nagrodę na Narodowym Festiwalu Chórów Dziecięcych. Od 2001 roku studiowała na Wydziale Wokalnym w Konserwatorium Muzycznym w Tianjin i tam też otrzymała dwa stypendia. W 2004 roku otrzymała złoty medal dla grupy wokalne *Nowych Chińskich Artystów*, od ministra kultury Chin. W 2005 roku rozpoczęła studia na Wydziale Wokalnym Estońskiej Akademii Muzyki i Teatru, które z powodzeniem ukończyła w 2009 roku. Od 2010 roku pracuje jako pedagog śpiewu na Wydziale Tańca i Muzyki na Uniwersytecie w Shanxi. Prowadzi również szeroko pojętą działalność dydaktyczną opublikowała ponad 10 art. naukowych, - w 2015 roku przyjechała na studia doktoranckie do Polski.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Jie Bai pod tytułem *Tematyka miłości w polskiej i chińskiej pieśni artystycznej XX wieku. Analiza porównawcza*, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na płycie CD oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi 12 pieśni: 6 polskich autorstwa Franciszka Maklakiewicza i 6 chińskich, autorstwa 5 kompozytorów. Ich tytuły to:

1. *Kocham Cię* (Franciszek Maklakiewicz)
2. *Życzenie* (Franciszek Maklakiewicz)
3. *Zawód* (Franciszek Maklakiewicz)
4. *Panienczka* (Franciszek Maklakiewicz)
5. *Jakże możecie kwiaty* (Franciszek Maklakiewicz)
6. *A jeśli chcesz zapomnieć* (Franciszek Maklakiewicz)
7. *Wieczna miłość* (Shi Fu)
8. *Mieszkam u źródeł Jangcy* (Qing Zhu)
9. *Czerwona soja* (Liu Xue'an)
10. *Wiosenna tęsknota* (Huang Zi)
11. *Trzy życzenia róży* (Huang Zi)
12. *Tęsknota* (Huang Yongxi)

Do dzieła artystycznego została dołączona praca, będąca w zamierzeniu jego opisem. Rozprawa zawiera wstęp, cztery rozdziały, dogłębnie wyczerpujące temat w kilku podrozdziałach, zakończenie, bibliografię, aneks nutowy oraz streszczenie w języku angielskim.

We **Wstępie** autorka tłumaczy swoje motywacje do podjęcia tematu: z jednej strony sama chciała lepiej zrozumieć – i, co za tym idzie, zinterpretować – utwory powstałe w dwóch zupełnie odmiennych kręgach kulturowych, z drugiej – pomóc słuchaczom w ich trafnym odbiorze. Doktorantka wymienia również elementy niezbędne do zgłębienia zamysłu pieśni artystycznej, które w późniejszych rozdziałach szczegółowo objaśnia.

W **I rozdziale**, pod tytułem **Narodziny i rozwój pieśni artystycznej**, pani Jie Bai prześledziła przeobrażenia pieśni artystycznej w Polsce i w Chinach. Słusznie wiele miejsca poświęca europejskiemu romantyzmowi, wyliczając elementy mające wpływ na narodziny omawianego gatunku. Wskazuje cechy charakterystyczne pieśni artystycznej i opisuje jej odmiany – jej wywód jest bardzo konkretny i rzeczowy, jest dla czytelnika podstawą dla pełnego zrozumienia kolejnych rozdziałów i szczegółowych analiz. Omawiając rozwój pieśni artystycznej w Polsce i w Chinach, autorka słusznie zwraca uwagę, jak duży wpływ na

przekształcenia w tym gatunku miały wydarzenia historyczne, w tym walki narodowowyzwoleńcze. Analiza ta jest bardzo wyczerpująca w przypadku bliższych doktorantce Chin, nieco zastrzeżeń może budzić fakt, że opis rozwoju polskiej pieśni artystycznej w zasadzie kończy się na latach 30. XX wieku i Maklakiewicz (to, co działo się później, jest opisane bardzo ogólnie w krótkim akapicie) – dobrze byłoby wiedzieć, czy dorobek omawianego kompozytora miał jakiś wpływ na późniejszych twórców.

W **II rozdziale**, pod tytułem **Sylwetki wybranych polskich i chińskich kompozytorów liryki wokalne o tematyce miłosnej**, pani Jie Bai kreśli biografie artystyczne Franciszka Maklakiewicza, Qing Zhu, Huang Zi, Liu Xue'an, Shi Fu i Huang Yongxi. Życiorysy te nie są przeładowane faktami – jak to się czasem w pracach naukowych zdarza – autorka wybiera wyłącznie te wiadomości, które pomagają w zrozumieniu ich twórczości i drogi artystycznej. Sylwetki twórców są przedstawione bardzo interesująco, ciekawy jest zwłaszcza opis europejskiej i amerykańskiej edukacji chińskich kompozytorów, która miała znaczący wpływ na ich twórczość po powrocie do ojczyzny.

Rozdział III to Analiza porównawcza wybranych polskich i chińskich pieśni artystycznych o tematyce miłosnej. Wszystkie pieśni zostały przeanalizowane według następującego schematu: interpretacja wiersza, tabela ze szczegółową budową utworu (tonacja, metrum, dynamika, tempo, melodyka i ambitus, faktura oraz wyrażane emocje) i rozbudowany opis tejże oraz zagadnienia wykonawcze. Można byłoby oczekiwać nieco bardziej pogłębionej interpretacji tekstu; doktorantka skupiła się na analizie, tj. opisie środków wyrazu, a dla lepszego zrozumienia wiersza należałoby trochę więcej miejsca poświęcić na jego treść i przesłanie. Jednak analiza budowy pieśni zasługuje na wysokie uznanie, jest dowodem dużej wiedzy autorki i jej dogłębnego przygotowania. Dla śpiewaka najistotniejsza jest ostatnia część analizy, tj. zagadnienia wykonawcze. Pani Jie Bai bardzo umiejętnie łączy kwestie teoretycznomuzyczne z elementami praktycznymi. Szczegółowo analizuje wszystkie frazy, zwraca uwagę na miejsca, które mogą sprawić wykonawcy trudność, daje wskazówki dotyczące oddechu, podparcia, pozycji dźwięku, barwy głosu itd. To niezwykle cenne, praktyczne rady dla śpiewaka, który po raz pierwszy styka się z omawianymi pieśniami.

Rozdział IV to Zestawienie podobieństw i różnic polskich i chińskich pieśni artystycznych o tematyce miłosnej. Doktorantka porównuje tło historyczne, zauważając, że i w Polsce, i w Chinach, fundamentalne znaczenie dla rozwoju omawianego gatunku miała walka o niepodległość. Szczegółowo analizuje techniki kompozytorskie, trafnie zauważając, że w polskich pieśniach istotniejszą rolę odgrywa bogata harmonika, a w chińskich – urozmaicona linia melodyczna. Autorka bada również charakter liryki, wskazując, że polska poezja jest bardziej bezpośrednia i osobista, podczas gdy chińska posługuje się metaforą i jest bardziej powściągliwa, co wynika z odmiennych charakterów narodowych, kultury i wychowania. Istotny jest także podrozdział poświęcony fonetyce i artykulacji – elementom niezbędnym do

poprawnego wykonania utworu, zwłaszcza, jeśli artysta nie zna dobrze języka, w którym śpiewa.

W **Zakończeniu** pani Jie Bai podsumowuje dotychczasowe analizy i wyciąga z nich wnioski. Zauważa, że chociaż Polskę i Chiny dzielą tysiące kilometrów i wiele aspektów kulturowych, to – przynajmniej na gruncie artystycznym – mamy wiele wspólnego. Autorka wskazuje, że chciałaby, aby jej praca była przyczynkiem do wymiany kulturowej i lepszego zrozumienia obu narodów, ponieważ muzyka jest językiem ponad podziałami.

Aparat naukowy – bibliografia i przypisy – został opracowany poprawnie. Doktorantka wykonała ogromną pracę, docierając do źródeł: korzystała z wydawnictw książkowych, artykułów z czasopism i prac dyplomowych. Układ pracy jest bardzo uporządkowany i przejrzysty, a wnioski autorki logiczne i przekonujące. Pani Jie Bai ma bogate słownictwo, zwłaszcza jak na osobę, dla której język polski nie jest językiem ojczystym. Poprawność językowa nie budzi większych zastrzeżeń. Moją uwagę zwróciły tylko porównania głosu i jego użycia (w podrozdziałach dotyczących zagadnień wykonawczych) do koryta rzeki, szwu na tkaninie, drzewa itd. Sądzę, że są to nazbyt poetyckie odniesienia – język pracy naukowej powinien być bardziej powściągliwy i konkretny. Zabrakło mi też w tekście (w początkowych rozdziałach) nazwisk autorów, których opracowania cytuje doktorantka – są oczywiście w przypisach, ale dla przejrzystości powinny znaleźć się także w tekście głównym, zwłaszcza, że pani Jie Bai wyróżnia cytaty przez cudzysłów, a nie przez kursywę, co sprawia, że mało odróżniają się od jej przemyśleń. Są to jednak drobne uwagi, które nie powinny znacząco wpłynąć na ogólną wysoką ocenę pracy doktorskiej. Rozprawa pani Jie Bai jest bardzo samodzielna, wypełnia lukę badawczą – chińska liryka miłosna jest mało obecna w polskim dyskursie – i będzie niezwykle przydatna dla śpiewaków, którzy przygotowują się do wykonania omówionych w niniejszej pracy doktorskiej pieśni.

Słuchając zarejestrowanych na płycie CD pieśni Franciszka Maklakiewicza, odniosłam wrażenie, że doktorantka posługuje się biegle polskim językiem. Znakomita dykcja, wycucie frazy, pięknie połączone rejestry wraz z interpretacją tekstu, dają obraz artystki. Jakże inne w swoim stylu i formie są pieśni kompozytorów chińskich. Mimo iż wykonane zupełnie odmienną techniką wokalną, w przepiękny sposób przenoszą nas w świat jakże nam odległy. Głos doktorantki brzmi pięknie i przekonująco w całej skali i słucha się Jej śpiewu z ogromną przyjemnością. *Miłość stanowi nieodzowny element życia ludzkiego od starożytności do współczesności. Nie można jej w pełni zrozumieć, a jedynie doświadczyć.* Tak we wstępie do swojej pracy pisze autorka i bardzo pięknie realizuje to w dziele artystycznym. Znakomity warsztat wokalny artystki, pozwolił na stworzenia dzieła nieprzeciętnego, pełnego emocji i wyrazu zarówno w polskiej jak i w chińskiej pieśni artystycznej.

Konkluzja

Zaprezentowane dzieło artystyczne oraz jego opis stanowią integralną całość bardzo interesującego materiału zarówno w aspekcie teoretycznym jak i wykonawczym. Uważam, że praca doktorantki mgr Jie Bai stanowi cenny wkład w rozwój dyscypliny artystycznej – wokalistyka, jak również w dziedzinie sztuk muzycznych. Wobec powyższego stwierdzam, że doktorantka wykazała się ogromną wiedzą teoretyczną i praktyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. Rozwiązała tym samym założone zagadnienie artystyczne spełniając wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku.

Stawiam wniosek o przyjęcie pracy.

dr hab. Małgorzata Ratajczak